СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК

UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНЬОГО СОЮЗА В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ЦІНА ТРИ ЦЕНТИ — РІК XXXI. Число 280. Джерзи Сіті, Н. Дж., субота, 1. грудня, 1923. — VOL. XXXI. No. 280. Jersey City, N. J., Saturday, December 1, 1923. — PRICE THREE CENTS

ПОЧИНАЄТЬСЯ БОРОТЬБА ЗА ІМІГРАЦІЙНИЙ ЗАКОН

ВАШІНҐТОН, 28. падолиста. — В конґресі починають деякі сенатори та конґресмени боротьбу за полекшами іміґраційного закона. Вони всі походять з великих міст, а реформи думають перевести через реформу іміґраційного комітету в палаті послів, котрий вони хочуть зреформувати так, щоби додати йому 6 членів та допустити там прихильників свобіднійшої іміґрації.

БІЙКА МЕЖИ КЛЕНСМЕНАМИ ТА ВЕТЕРАНАМИ

НЮ ЙОРК, 29. падолиста. — При нагоді урочистости на гробі одного ветерана великої війни в Сідоргерсті, на Лонґ Айленді, прийшло до сварки та бійки межи ветеранами та Кленсменами, коли Клен хотів зложити на гробі вінець від себе, а ветерани та родина проти сього запротестували. Треба було аж кликати поліцію на успокоєнне заколоту.

ЗА ЗМІНОЮ ПРАВИЛ НАРАД В КОНҐРЕСІ

ВАШІНҐТОН, 28. падолиста. — Аюйорський конґресмен Ля Ґвардія, один з членів поступового бльоку, виступив публично за зміною правил поступовання при нарадах конґресу. Конґресмен стоїть за такими змінами, щоби в конґресі справді значила більшість.

СЛІДСТВО НАД ПОБОЯМИ ВЯЗНИКІВ

ФІЛЯДЕЛФІЯ, Па., 28. падолиста. — Велика лава присяжних судів предложила судови прозьбу о розслідженне побоїв вязників у стейтовій вязниці стейту Пенсилвенія (так званій Східній Вязниці).

ЗА ПОЛІТИЧНОЮ АМНЕСТІЄЮ НА РІЗДВО

НЮ ЙОРК, 29. падолиста. — Вілієм Лайн Фелпс, професор єйльского університету, виголосив тут в двох церквах з нагоди Свята Подяки промови, в котрих заявився за тим, щоби президент Кулидж увільнив на Різдво всіх вязників, що сидять у федеральних вязницях за нарушенне военних законів.

ГОРІЧАНИЙ ДОГОВІР МЕЖИ АМЕРИКОЮ ТА АНҐЛІЄЮ ГОТОВИЙ

ВАШІНҐТОН, 29. падолиста. — Зараз на однім з перших засідань сесії конґресу предложить федеральний уряд сенатови до потвердженя угоду межи Британією та Злученими Державами в справі алькоголічних напитків та ревізії кораблів на повнім морю.

КАНАДА НЕ ПОТЯГАЄ ЗА ДОПОМОГОЮ АМЕРИЦІ В СПРАВІ ГОРІВКИ

ОТАВА, Канада, 29. падолиста. — На нарадах представників Злучених Держав та Канади, нараджуючихся в справі ревізії канадийских кораблів американськими урядниками, канадийскій представники мали заявитися проти допомоги канадийского уряду американському в тім згляді.

НІМЕЧЧИНА МАЛА ПЛЯНУВАТИ ЗАТОПЛЕННЯ ЛУЗИТАНІЇ

ВАШІНҐТОН, 29. падолиста. — Мішаній німецько-американській комісії, що розслідує висоту відшкодовання, яку має заплатити Німеччина за затопленне корабля Лузитанії, пр едложено пораз перший докази, що німецький уряд плянував свідомо затопленне. Докази переховувано в тайнім архіві федерального уряду.

ПОШИРЕННЄ АҐРАРНИХ ЗАВОРУШЕНЬ В МЕКСИКУ

МЕКСИКО, 29. падолиста. — Аґрарні заворушення вже захопили кілька стейтів Мексика. Вчора напали повстанці на місто Пачука в стейті Ідальґо. Федеральний уряд вислав проти повстанців війска.

ЗЕМЛЕТРУС В ПІВДЕННІЙ АМЕРИЦІ

МАНАҐВА, Нікараґва, 29. падолиста. — Нині далися відчути в цілій Нікараґві сильні потрясення землі, від котрих в декотрих місцевостях повалилися доми. На щастє потрясення зростали так поволи, що люди успіли втекти на безпечні місця.

ВПЛИВ ФАЛШИВИХ ДОКТОРІВ В ЛЕҐІСЛЯТУРІ

ГАРТФОРД, Конектикат, 29. падолиста. — Слідство над фалшивими докторськими документами, яке веде велика присяжна лава стейтового суду, відкрило нині звязок межи сими фалшівниками та законодатною владою стейту. Фалшиві доктори мали зложити суму 36,000 долярів на перекупство членів леґіслятури.

В Бостоні арештовано трох докторів, що практикували медицину на основі фалшованих свідоцтв.

ПЛАТЯТЬ ЗА СМЕРТЬ ЧЕРЕЗ ПОБОЇ

ЛЕНҐДОН, Норт Дакота, 28. падолиста. — Деревне підприємство Патмен Ламбер Ко. зобовязалося залагодити претенсії родини Мартина Тейберта заплатою 20,000 долярів відшкодовання.

Тейберт свого часу попав був до тюрми в Флориді, а заряд вязниці віддав його на роботу до табору рубачів згаданого підприємства. В таборі рубачів його побив вязник, установлений до биття, так, що сей помер від побоїв. Родина Тейберта позвала підприємство в суд, і тепер підприємство заплатило 20,000 долярів, аби заспокоїти родину.

СМЕРТЬ ВІД ҐАЗУ

В Джамейці, під Ню Йорком, померло в четвер від ґазу 3 людий: 55-літна Маґдалина Лонґ, 45-літня Анерю Берк та 28-літний Денис Обройен. Всі вони замешкували в осібних домах.

КРАМАРЖ ПРО ПОЛЬЩУ.

Розмові з кореспондентом моравської ґазети „Моргенштайнг" відомий чеський політик д-р Крамарж про Польщу сказав ось-що:

„Поляки зі своєю політикою являються найбільшою небезпекою для мира, бож годі звертатись проти Росії, а одночасно рішитись на вибір. Нашим щирим бажанням є, щоби Поль ща звернулася в ту сторону, де мати-ме забезпечене істнованя. Поляки рато приймають від нас дарунки, одначе я питаюсь, чи вони отворили би для нас хоч одну школу, хочби навіть дістали від нас Тешин. Думаю, що ні. Якщо історія навшить Поляків скромности, так зможемо з ними жити в повній згоді."

В справі Росії Крамарж заявив, що без оздоровлення Росії не може бути і мови про лад, рівноваґу і нормальні відносини в Німеччині. „Тому мусимо — кінчив Крамарж — бути завсіди сильними та не оглядатись на поміч Ліґи Народів, яка є тілом некомплетним, бо там не має Росії та Німеччини.

З ДІЯЛЬНОСТИ УКРАЇНСЬКОГО ГРОМАДСЬКОГО КОМІТЕТУ В ПРАЗІ.

Дня 26 жовтня с. р. відбулось засіданне широкої Управи У. Г. К., на якому, між іншими постановами ухвалено перевезти до Чехословаччини 33 дітий, які тепер перебувають яко еміґранти в Польщі і позбавлені всього необхідного для життя.

Сі діти будуть приміщені частині при чеських родинах (діти до 14 літ), а решта на переходовій станиці в Празі, де буде улаштовано інтернат.

У. Г. К. подбав про те, щоб дати змогу сим, тепер безпритульним дітям одержати освіту не тільки низшу але також середню і висшу.

На тім же засіданню затверджено Управою Статут „Українського Товариства Плястичного Мистецтва при Українськім Комітеті в Ч. С. Р." Метою сього товариства є піднесенне і поширенне плястичних мистецтв серед українського громадянства на еміґрації.

Товариство в першу чергу уторює студію, яка має розпочати свою працю з 1-го падолиста с. р. На чолі товариства своїть Управа, в яку тепер входять Д. Антонович (голова), Ів. Паливода, п. Мод зелевський, п. Мако, п. Омельченко і інші.

ПОЖЕЖА В ГРЕБЕНОВІ.

Страшна пожежа навістила Гребенів найбіднійше село скільського повіта, але найкраще своїм положенням, улюблене купелеве місце наших літників. Дня 24 жовтня в саме полудне вибух вогонь з комина в хаті Жида Фрідлера, який має фабрику веселіни. Вогонь перекинувся на сусідню хату і при сильній бурі обхопив в протягу двох годин половину села, аж до приходства. Згоріло до 50 господарів зі всіма зимовими припасами і цілою домашньою обставою, бо рятунок був неможливий. Згоріла церков і дзвиниця з трьома новими дзвонами. Школа і парохія урятувалися. Лише 22 господарів погоріли. Було обезпечених в „Дністрі" і то на дуже маленьку квоту. 2 Инші, а також церква і дзвинниця не були обезпечені.

П О З І Р!

Як подяється до відома всім нашим читачам, що присилаючи до поміщення ріжні оголошення до часописи „Свобода", треба рівночасно враз з оголошенням присилати і належитість за них. Щоби читачі могли орієнтуватися яка належитість має бути прислана враз з даним оголошенням, будуть ласкаві за кожде написане в оголошенню одно слово числити 2 ст. коли таке оголошенне має 30 або більше слів. За оголошення котрі не мають 30 слів платиться 50 цнт. за раз. Ся постанова входить в життя 1. грудня 6. р. Виняток творить лишень відділи У. Н. Союза, котрих оголошення мають бути підписані місцевим урядом відділу. Всі оголошення мають бути присилані до адміністрації „Свободи" 5-6 день перед днем оголошення їх в часописи, так що колиби вимагала сего потреба, був час порозумітися зі сторонами. Сторони котрі не схотять пристосовати і придержуватися повисших правил, не можуть відтак нарікати на часовність, що непомішено їм оголошення чи оголошень.

Адм. „Свободи".

СВЯТО 1-го ПАДОЛИСТА У ВІДНІ.

Обхід пятих роковин повстання західно української держави почався номинальним богослуженням за поляглих героїв Галицької Армії в церкві св. Варвари, яке відслужив парох о. сов. др. М. Горникевич. Після богослуження відспівано панахиду, до якої станули 4-ох священників на чолі з парохом. Підчас Сл. Божої і панахиду співав хор акад. т-ва „Січ" під дирігентурою п. І. Охримовича.

О год. 11. передполуднем відбулася святочна академія в салі т-ва інжінірів і архітектів при улиці Тшенбаж. Програма складалася з двох вокальних точок Стеценка: „Україно мати" і „Стою на могилі", які відспівав акад. хор т-ва „Січ" одної декламації Франка: Великі роковини, що виголосив учених Крушельницький та трох промов.

Академію відкрив святочною промовою радн. А. Вітошинський.

Головний реферат: „Про значінне 1-го падолиста для Українців" виголосив др. Евген Левицький.

„НЕЗАЙМАННІСТЬ" ПОСЛІВ У ПОЛЬЩІ

В „Ділі" з 20 жовтня с. р. читаємо: „Львівський карний суд надіслав до сойму 5 виомг на відчуу судови посла Х. Приступи за виголошені ним промови на вічах в Задвірю, Яричеві, Угринові, Сокалі і Краснім у Галичині. Посла Приступу обвинувачується по §§ 58 с. 65 а. в. вк., § 302 вк. австр. кар. кодексу. За промову на вічу в Краснім суд домагається також видачі посла Дмитрюка. Справу сю передано соймовій комісії посольської нетикальности для зреферування.

РУМУНІЯ ПЕРЕСЛІДУЄ УКРАЇНСЬКУ КНИЖКУ

Румунська влада в боротьбі з українським словом старається опередити не тільки бувшу жандармську царську Росію, а навіть сучасних окупантів Великої України — большевиків, спиняючись на заборонї українських шкіл в Бесарабії і на Буковині, де переважуюча більшість населення українська, румунська влада останніми часами не перепускає на свою територію навіть найневиннійшої літератури в українській мові. Всі посилки книг чи то з Німеччини чи з Чехо-Словаччини чи з инших держав, коли вони не рекомендовані, нищить румунські сатарали, а рекомендовані повертають тому, хто їх посилає.

НЕ ТРЕБА ЗЕЛЕНІ НА ВУЛИЦЯХ ЛЬВОВА.

На засіданню львівського маґістрату ухвалено вирубувати що друге дерево, що прикрашують улиці міста Львова. Мають зачати рубати від улиці Листопада. Там рубатимуть, що другий каштан, Причиною ніби то має бути це, що дерева занадто отінюють доми, а вечером не пропускають світла ліхтарень. Вирубують тут до сто дерев. Таксамо на вул. Полінських і св. Софії. Деякі члени комісії запротестували проти цього „культурного" розпорядку, тому рішено зійтися ще на одно засідання і оконечно рішити, котрі дерева мається вирубати. Так то львівський маґістрат дбає про здоровлення міста. Вулиць у літі не скропляює, курява страшна, що чужинці не можуть начуватися. Тепер іще візьмуться до дерев.

ДОБИРАЮТЬСЯ ДО „ПРОСВІТИ".

Дня 22. вересня с. р. покликала до себе львівська поліція п.п. М. Галушинського і д-ра Івана Брика, щоби їм, яко президії тов. „Просвіта", дати остереженне щодо напряму діяльности товариства. Остереженне видано з поручення львівського „воєвудства" на тій мнимій підставі, начебто Товариство вело „протидержавну роботу вчасі конскрипції, данини, військового побору і виборів. Вже й культурна робота матери українських товариств коле Ляхів в очі...

ДВОХ ХЛОПЦІВ ЗГОРІЛО

Дня 30. жовтня вибухла пожежа на господарстві Корнила Конарніцького в Ходачкові великім (пов. Тернопіль). Згоріло ціле господарство. В огни згоріли два сини (12 і 10-літний) Комарніцкого, що спали на стриху. Тіла їхи найдено зівсім звуглені. Огонь повстав наслідком необережного обходження з огнем, а саме хлопців, що курили папіроси школа 250 міліонів мп.

ВЕДМІДЬ УТОПИВСЯ У ФИЛЯХ РІКИ ПРУТА.

Наш кореспондент звідомляє з Коломиї під датою 31. X. ц. р.: Від якогось часу розмножилися в коломийских горах, а головно на Чорногорі бурі ведмеді. Вони даються добре в знаки, головно маржині, що поселиться на полонинах. І так м. и. на полонині під Куколем ведмідь спірвав у літі пять штук худоби. Також —оповідають Гуцули — мала появитися під горою Хомяк ведмедиця з молодими.

Але рідкий припадок приключився тамтого тижня в Татарові. На вузкім скельнім відломі, що перетинає залізничий шлях, найшовся якимсь способом приблуда-ведмідь, мешканець гірських густель.

Надіхав залізничий поїзд. „Дядько" не мав куди ратуватися. Оставала одна дорога: скочити до ріки, що пливе у стіп гори. Ведмідь не вагався. Хопився останньої дошки ратунку: скочив у холодні, бистрі филі Прута. Филі схопили ведмедя і понесли далеко, в неповоротну далечінь, бо аж у країну смерти. Тіло „примусової купелі" в Пруті виловили щойно під Ланчином, що лежить кільканадцять кільометрів від місця пригоди.

НІМЕЧЧИНА МАЄ ЩЕ ОДНО НОВЕ ПРАВИТЕЛЬСТВО

БЕРЛІН, 29. падолиста. — Німецька кабінетна кріза покищо скінчилась в той спосіб, що три партії, а саме: клерикали, народовці і демократи обєднались і предложили своїх кандидатів до правительства, яких президент Еберт приняв.

Одначе ті партії творять меньшість в парляменті і всі вони буржуазні. Більшість, серед якої є соціялісти, осталась не зступлена в правительстві. З уваги на те правительство має відразу проти себе більшість.

Новим німецьким премієром є др. Вільгельм Маркс, провідник клерикалів, адвокат з Кельн. — Упадку правительства Маркса можна сподіватись кождої хвилі.

АНҐЛІЯ ПОВІДОМЛЯЄ, ЩО НІМЕЧЧИНА ЗБРОЇТЬСЯ

ЛОНДОН, 29. падолиста. — Бюро Райтера повідомило тутешню анґлійську пресу, що британське правительство одержало відомости, що Німеччина поспішно оружиться.

Теперішні німецькі військові товариства творять велику армію.

БОРОТЬБА МІЖ НІМЕЦЬКИМИ СЕПАРАТИСТАМИ

ДІССЕЛЬДОРФ, Німеччина, 28. падолиста. — З Кобленц, в Ренщині (під британською окупацією), повідомляють, що між німецькими сепаратистами (відокремленцями) прийшло до боротьби за власть в так званій „Ренській републиці", якої столицею проголошено Кобленц.

Голова тимчасового правительства „Ренської републики", Йосиф Маттес, розпустив се правительство, а тимчасом його секретар Розенбаум оголосив військову диктатуру „Ренської републики". Про Розенбаума кажуть, що він був пруським шпіоном а рівночасно агентом великих французьких промислових фірм.

ЕСПАНСЬКО-ІТАЛІЙСЬКИЙ ТОРГОВЕЛЬНИЙ І ВІЙСКОВИЙ СОЮЗ?

НЕАПОЛЬ, Італія, 28. падолиста. — Сьогодня виїхав відсі домів еспанський король Альфонсо XIII з жінкою королевою Вікторією.

Перед поворотом він видав заяву до італійського народу, в якій сказав, що стара приязнь між Еспанією й Італією тепер затісниться і небаром висловиться в заключенню союза.

Тесаме повторив еспанський диктатор ґенерал Прімо Рівера, котрий зазначив, що гостина короля Альфонса в Італії скріпить нерозривний союз між Еспанією й Італією.

Вдадатку заявив він, що еспансько-італійський союз повинен бути торговельний і військовий. Італія, казав він, може дати Еспанії фабричних виробів, а Еспанія може дати їй взаміну угля і зелізa. Італійські кораблі, говорив Прімо Рівера, можуть приплиивати до еспанських пристаний з набором фабричних виробів, а вертатись із сирими матеріялами, головно углем і зелізом.

Вкінці він виразно вказав на те, що Еспанія може дати Італії поміч у війні. Він заявив, що Еспанія негайно перетворить свій промисл на промисл военний і буде виробляти военні засоби, а також зорґанізує сильне військове леґництво.

ЕСПАНСЬКО-ІТАЛІЙСЬКИЙ СОЮЗ ВИКЛИКАВ У ФРАНЦІЇ ПЕРЕЛЯК

ПАРИЖ, 28. падолиста. — Вісти про гостину еспанської королівської пари в Італії та про заповідженний еспансько-італійський союз викликали у французьких політичних кругах великий перелях.

Французькі політики кажуть, що французька военна фльота тепер в небезпеці, бо еспанська фльота разом з італійською перевисшає своєю силою французьку.

Посол Жан Аннесі каже, що вашінґтонський розоружний договір дозволяє Італії мати рівну военну фльоту з Францією, а коли зважити, що Еспанія не належить до умовників і може будувати безмірно велику фльоту, то Франція несподівано найшлась у прикрому положенню.

В будучих війнах на континенті Европи, каже Аннесі, Франція мусить числити на резерву чорних новобранців з Африки, а її кораблі з Альжиру до Франції мусять переходити поміж Баляеріцькими островами, які належать до Еспанії, і Сардинією, яка належить до Італії.

ІТАЛІЙСЬКИЙ ПОЛІТИК ПРОТИ СПЛАТИ ДОВГУ АМЕРИЦІ

РИМ, 29. падолиста. — Бувший італійський міністер закордонних справ і міністер скарбу Карло Шанцер заявив сьогодня представникови американської новинкарської компанії Еосіейтед Прес, що Італія не мати-ме нічого на совісти, якщо вона не заплатить Америці военних довгів.

„Ми, казав Шанцер, дали кров, Америка гроші. Жертви нашої не можна почислити на доляри".

Далі він сказав: „Якби Америка подарувала нам наші довги і зріклася своїх претенсій до нас, то вона не оставила-б нічого, за чим ми жалували-б, і ми не втратили-б самопошани, бо ми свою участь у війні дорого оплатили в людських жертвах, які годі оцінити в грошах".

Він поликувався теж у своїх заявах на слова Американців, Таскера Н. Блиса, проф. Селигмена і Инлема МекЕду, котрі годилися з його поглядами на сю справу.

БОЯТЬСЯ НОВИХ ПРОТИЖИДІВСЬКИХ ПОГРОМІВ У ВІДНІ

ВІДЕНЬ, 28. падолиста. — В тутешніх поінформованих кругах запевняють, що німецькі фашісти вислали сюди своїх аґітаторів, аби підбурити австрійських фашістів до нових протижидівських погромів.

Між аґітаторами є німецький офіцер Росбах, котрий брав участь в проти-державному заговорі в Німеччині.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays, at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES: Three cents a copy
One year ..... $ 7.00
Six months ..... $ 3.75
Three months ..... $ 2.00
Foreign and Jersey City Rates.
One year $10.00
Six months ..... $ 5.00
Three months ..... $ 2.75

ПЕРЕДПЛАТА: Поодиноке число три центи.
На рік ..... $ 7.00
На пів року ..... $ 3.75
На три місяці ..... $ 2.00
В Джерзи Сити і заграницею.
На рік $10.00
На пів року ..... $ 5.00
На три місяці $2.75

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.
Телефон „Свободи" 498 Montgomery. Тел. У. Н. Союза: 1838 Montgomery.
За оголошення редакція не відповідає.
В Канада належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.
Адреса: "SVOBODA", 83 GRAND STREET, JERSEY CITY, N. J.

„ПРОЛЄТАРСЬКИЙ УРЯД" БЕЗ ПРОЛЄТАРСЬКОГО ПОПЕРТЯ.

В північній части Росії та на Сибіри відбувалися недавно вибори до місцевих советів. Як всі вибори, так і сі дають деякий образ настроїв серед широких мас голосуючих.

Правда, всі протибольшевицькі партії не можуть вести свобідної аґітації; урядові кандидати мають свобідну руку, тоді як протиурядових кандидатів обмежується на всі способи на кождім кроці; правда, протибольшевицькі кандидати не можуть відбувати свобідних зборів та не мають піддержки газет, які всі в руках большевицького уряду, — словом, правда, що вибори мусять з природи річи випадати на користь большевицьких кандидатів, значить, їх висліди фальшовані на користь большевиків.

Та мимо й сих всіх обмежень протибольшевицькі настрої серед російських виборців, себто селян та робітників, показуються дуже виразно. Особливо по сільських громадах, які большевики завзялися приєднати для себе, большевицькі кандидати вийшли з довгими носами. В такім типічнім московськім окрузі, в якому певно большевицьких аґітаторів було найбільше як в других, на загальне число 7,611 членів місцевих совітів вийшло всего 467 комуністів та 232 молодих комуністів (які орґанізуються осібно від старих), а попри них 6,912 некомуністів.

Сі цифри показують як на долоні, якою повагою серед селян тішиться большевизм. Показує сей вислід, що помимо всеї урядової машинерії большевицькі кандидати потрафлять по селах єднати ледво одну десяту всего числа виборців. Нема що й дивуватися, що Бухарін, один з головачів большевіз, репетує в московській „Правді" на сей вислід, називаючи його справдішним скандалом для большевизму в сему річищі існовання большевицького уряду в Росії.

ШПИГИ ТА ВІДВАЖНІ ГРОМАДЯНИ.

Сими днями відослано до Німеччини німецького шпига Льотар Віцке, одинокого, якого потрафили піймати в час війни численні американські урядові та приватні аґенти. Служив він колись при німецькій амбасаді, дістався до тюрми за шпіонство, був засуджений на смерть, був помилуваний Вилсоном на досмертну вязницю, а тепер випущений на волю президентом Кулиджем під умовою, що сейчас верне до рідного краю, до Німеччини.

В той спосіб трактує Америка справдішного шпіона. В той самий час в американських тюрмах ще сидить кільканайцять американських горожан та імігрантів за те лишень, що вони відважилися сказати підчас війни відважно, що вони проти війни. Декількох з них, як відомого соціялістичного провідника Дебса, вже випущено на волю; дано тим до зрозуміння, що з покінченнем війни повинні забутися воєнні закони.

Населенне Злучених Держав, читаючи про випущенне на волю німецького шпига, певно має основу думати, що й довго прийдеться йому ждати, поки отворяться двері тюрми для всіх, яких одиновою виною була громадянська відвага.

А МИ?

В Ню Йорку случилася недавно така пригода: До одного з погребників зайшла старуха, маюча близько 50 літ, та стала годитися з властителем за кошти похорону. Згодилася за рід трунви, похоронної виправи, положенне гробу, скількість автів для похоронних гостий, словом, за все, що є потрібне до похорону. Погребник здивувався троха, як старуха заплатила з гори припадаючу з контракту належність. Та ще більше було його здивованне, коли на запит погребника, кому робити похорон, старуха відповіла, що її самій. Дальші вияснення виказали, що вона хоче забезпечити себе, що на случай її смерти не буде її ховати уряд на безіменнім цвинтарищи для бідних.

В той спосіб дбала старуха за себе, за своє мертве тіло. Сей факт заміткий для порівнання з богато людьми серед нашої іміграції, які не то не дбають за себе, де вони будуть поховані, але не дбають навіть за своїх дітий, яких вони привели на світ.

КАРА ЗА ЛЯЦЬКОГО ОРЛА В УКРАЇНСЬКІЙ ШКОЛІ.

Ляцька шкільна влада зі Львова розвязала кілька кляс української ґімназії в Коломиї за те, що студенти з тих кляс скинули зі стіни польські орли і кинули їх за ніч.

Сим вчинком ляхи прогнали біля 200 студентів зі школи. Наперед провокують українську молодж варшавським орлом, а спровокувавши, проганяють. Се один з ляцьких способів на нищенне українських шкіл.

СМЕРТЬ І НЕЩАСТЯ НЕ ТРАТЯТЬ НАГОДИ. НЕ ТРАТЬТЕ І ВИ. ОБЕЗПЕЧТЬСЯ В У. Н. СОЮЗІ СЕЙЧАС. ТЕПЕР ПРИЙМАЄСЬ БЕЗ ВСТУПНОЇ ОПЛАТИ.

КРОВАВИЙ БІЙ У КРАКОВІ.

(Оригінальна допись „Свободи" з Відня).

Вшехпольський „гострійший" курс, який настав з покликанням до міністерства Дмовського та Ст. Грабского вже себе задемонстрував в дуже наглядний і кровавий спосіб і то на дивовиснена чисто польській землі, бо в Кракові. Се би не повинно властиво нас журити, бо най би там собі наші сусіди дурили, коли приступає. Та в тім лихо, що кров, яка 6. падолиста с. р. в Кракові полялася — се була в значній части кров таки наших Іванів, Данилів та Ефимів, головно — як з імен можна судити — з Волиня, котрих мимо їх волі убрано в польські мундури, наложені на голови рогативки а в руки дано списи з білочервоними хоругвоками і так їх зроблено уланами полку імени Юзефа Понятовского!

І знову зачинається проливати свята для нас українська кров, знову — як казав Шевченко — довелося пролить кров добру, не чорну, не за Україну, а за її ката".

А справа була ось яка:

У Польщі в наслідок упадку валюти страшна дорожнеча і тому всі державні урядники і службовики кричать „гвалту!" З них найліпше є зорґанізовані залізничники, і тому, коли їх жадань поставлені до уряду не узглянено — вони розпочали страйк. Однак страйк на залізницях — се річ немаловажна, так як через нього устає взагалі не лиш торговля, але навіть і сама адміністрація державна на тім немало терпить. Бо-ж почта іде залізницею, а годі всі розпорядки, звіти і т. ин. пересилати телеграфічно або через радіо, котрого і так всюди нема.

У виду такої халепи польський вшехпольський уряд підпустив на себе енерґію і розвинув знану нам ще з австрійських часів — польську „уржендову спренжистосць". Правительство Вітоса покликало залізничників до війска, зглядно **змілітаризовано всі залізниці** і піддало їх військовій команді, то є і строгій військовій дисципліні, а надто проголосило і **наглі суди**, для всіх, що нарушать військові приписи, або скажавши попросту: загрозило за страйк **карою смерти**.

Виду такого насильства польська партія соціялістична проголосила **страйк ґенеральний**, то значить обіймаючий всі фабрики, заведення та підприємства.

Вправді прокуратория державна у Варшаві сконфіскувала дотичну відозву у виходячім тамки „Роботніку", але сенатор Лімановскі, старий соціяліст і історик польських революцій вніс запаз інтерпеляцію обіймачу сконфіскувану відозву, і вона появилась. Прийшло до страйку і до забурень в ріжних місцевостях, як нпр. в Тарнові та Бориславю, де також упали трупи. Однак найбільш кровавий характер мали події в Кракові, де воєвода Галецкі заказав всякі збори під голим небом, а рівночасно казав обсадити війском, які більші льокалі, щоби взагалі не допустити до яких небудь зборів.

Дня 6. падолиста, на другий день по оголошенню ґенерального страйку зібралася велика сила робітників перед Робітничим Домом, а коли поліція приступила враз з війском до замкнення і обсадження сусідних вулиць — робітники кинулись на неї і розброїли її. Війско привитали вони окликом: „Най жиє Пілсудскі!" а з рядів війска понеслися також того рода оклики. Тоді було вже легко і війско (піхоту) розброїти так, що робітники дістали в руки до пів тисяча крісів і вісім самопалів (скорострілів).

Колиж нові відділи поліції і війска розпочали стрілянину, робітники і собі після всіх воєнних правил пішли до наступу, розкинулись в розстрільну, та зачали також і з дахів каменниць пражити „дорога" огнем. Роззброєних поліцаїв та вояків запроваджено до робітничого дому, де їх угощувано харчем тим більше, що многі з поліціяїв вже по два дні нічого не їли, бо були „в поготовю".

Нарешті пущено з Вавелю (колишнього королівского замку) шваґрон уланів, а ті з наставленими списами полетіли на робучу братію. Але та прийняла ту кавалерію (власне полк імени Понятовського) сальвою крісового огню; перший упав з коня командант ротмістр Божхенек, що підчас світової війни був на всіх фронтах аж нарешті упав від польської кульки. Але за ним упало й більше трупів, а хоч польські жерела подають, що було взагалі, по обох боках лиш 29 поляглих (менше більше по половині), а 117 ранених, то видаєся ся дуже неімовірним, тим більше коли возьмем на увагу, що згинуло відразу 71 коней, а коло 60 було ранених, зглядно пропавших без сліду. Висловно також проти робітників два панцирні авта, з котрих одно звалося „дзядек" (так звуть у війску любовно Пілсудського) а друге „Ясек". Однак у „дзядка" застрілено таки зараз шофера, а коли ще й ланц зіпсувався — робітники здобули його і обсадили. На таке — і „Ясек" вицофався з бою, і вернув у свояси.

Тимчасом соціялістичні посли вели переговори з Галецким і начальником війска ґенералом Чіклем а рівночасно телеґрафічно з Вітосом. По більше, як тригодинній битві прийшло до завішення збруї, а робітники обняли надзір над порядком в місті та виставили свої сторожі. Вітос видячи, що на війско не дуже може спускатися мусів взяти хвіст під себе і на жаданне соціялістичних послів, відкликати воєводу Галецкого та ґенерала Чікеля. На їх місце вислав з Варшави віцеміністра Ольпінського та Пілсудчика-ґенерала Желіговского, того, що ніби на власну руку, але в порозумінню тайнім з Пілсудським, заняв був Вильну.

В середу, 7-го падолиста відбули робітники на стрілецькій площи велике віче, на котрім посли оголосили здержанне страйку, тим більше, що Вітос обіцяв підвисшити платню залізничникам, та не робити трудности в прийнятю страйкуючих знову до служби. „Не журіться тим — говорив один з бесідників, що тепер страйк перериває так цілий рух революційний взагалі. Сам Краків удержатись не може і мусим зробити найперше відповідні приготовання в цілій Польщі".

З того віча пішли всі „робоцярже" на ринок, під памятник Міцкевича, де явився також і власне приїхавший ґенерал Желіговскі, Батрому яко Пілсудчикови, зроблено велику овацію.

Одним словом: вшехпольське міністерство під фірмою Вітоса понесло ґрунтовне поражене, та пересвідчилося, і що не так легко дасть собі раду зі зорґанізованими робітниками, з котрих майже кождий був на війні і уміє робити збрую.

Очивидна річ, що зараз розпочались знову звісні польські „уржендові" штучки, а залізничні власти кажуть робітникам доперва просити о прийнятте та дають їм до підписування формулярі, де стоять нпр. слова: „били колеярж". Коли Вітос заявив, що всі страйкуючі залізничники мають бути назад прийняті до служби, то на якій підставі маєси їх трактувати яко „биних колеярж". Но — але без підступів і штучок у польських урядовців не обійдется, навіть коли іде о своїх, о Поляків. Щож доперва там, де іде о „гайдамакуф" та „кабануф"?!

На жаль, як я вже зауважав — власне „гайдамаки" тай „руске кабани" мусїли і тут заплатити данину в життю, і то за чужу, тай ще і несправедливу справу.

Як судити з імен (нпр. Ефим) та прізвищ то у тій краківській баталії полягли ось які Українці: Пиріг, Кузьмич, Москвик та Антоньчук. Ранених Українців було далеко більше а то: Гусак, Гонтар, Андрущак, Дячук, Гринмак, Ярема, Кухар, Мацько, Мельничук, Николин, Салабала, Данилович, Пенцак, Ковельчук, Зарічний, Боднар та Тарасюк.

Дуже можливо, що ден не оден з них, в наслідок тяжких ран — попрощався вже з життєм! Ось де траґедія нашого народа через цілі сотки літ!

Очивидно, що та кровава баталія не полишилися без наслідків в дальшім розвою політичних подій у Польщі. Вже тепер повстав спір, чи хоронити одночасно одних і других поляглих, а вшехполяки переперли, що воякам треба зробити особний, парадний похорон. Бо тамті другі, що боролись за своє право, що ратували себе і свої родини від голодової смерти а гвалту „мілітаризації", не хотіли мовчки зносити се — „бутовниці" та „реґелянці"!

Ой! зарахало в Польщі свіжою кровію! і то не лиш гайдамацькою, а таки і польською! Прийде і за неї кара, і то таки з рук самого польського працюючого народа.

Панове шляхта, уржендкіперія та рицерижки" танцюють на вулкані, а вулкан любить вибухати!

Д-р К. Трильовський.

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА".

ПОЛЯК-МАДЯР

„Поляк—Мадяр два братанки, як до шаблі, так до склянки", — такою пісенькою хвалилися колись Поляки, а чи була вона також у Мадярів, не знаю.

Польсько-мадярське побратимство мало свою історичну традицію. Королева польська Ядвига, була вихована на Угорщині і по польськи навіть говорити не вміла. Оден з найславнійших польських королів, Стефан Баторий, був родовитим Мадяром. Поляки й Мадяри одні наперед других нищили й грабували Галицьку Україну, котра по розборах Польщі перейшла до Австрії, на тій ніби то правній підставі, що Галичина належала до угорської корони, а австрійські цісарі були заразом і угорськими королями.

В повстаннях польських Мадяри помагали Полякам, а коли Мадяри підняли 1848 року повстання проти Австрії, Поляки пішли їм на поміч.

Це побратимство перетривало аж до року 1914 і коли вибухла велика війна Поляки й Мадяри відшали наших людий у Галичині і на Закарпаттю. Коло 60,000 нашого народу згинуло тоді з рук отсих катів, цих братанків, не тільки до шаблі і склянки, але й до стрічка. Мадярські жандарі й вояки, як зловили нашого чоловіка, то навіть не завдавали собі богато труду, щоб поставити його перед суд, який би вирішив, чи це зрадник, чи ні, лиш, коли було де близько яка гилка, то вішали, а як ні, то кольбою по голові і — кінець!

В покійного Евгена Олисницького було чимало достовірних матеріялів до історії мученництва нашого народу в 1914 і 1915 році і требаб конче подбати, щоби ці історичні матеріяли не пропали. Прийде пора, коли будуть зведені усі порахунки, бо годі собі уявити, щоб кати й мучителі безкарно ходили по світі та ще й тішилися славою порядних людий. Колиб нині культурний світ вислав до нас якийсь міжнародний трибунал, котрий на місци розслідив би справу, то вислід здивував би обі півкулі, бо про такі злочини ніхто й ніколи не чував.

Та на жаль таких трибуналів ми нині не можемо сподіватися. Вони є, та не для нас, бо Україці поставлені поза правом, це народ з „вовчим білетом".

Тому треба нам самим готовитися до дня розправи.

Хто пережив страхітний 1914 і 1915 рік у Галичині, на Угорщині, або у якім там австрійськім Талергофі, хто служив в австрійській, або в угорській армії і був свідком жахливих звірських екзекуцій, кому довелося видавати втратити когось з рідних, або знайомих з рук отсих звірюк в уніформах, — одним словом хто має якісь достовірні матеріяли, нехай їх пильно переховує, а хто ці матеріяли носить у голові і в серцю, най їх перенесе на папір, поки не забудуться. Це прямо наш святий обовязок супроти памяти тих тисячів невинних жертв, що впали з рук наших ворогів-мучителів.

І Мусимо видрукувати „Чорну книгу", і то в кількох мовах, щоби цілий світ побачив, що діялося в нашій безталанній Галичині, завдяки отсьому польсько-мадярському побратимству.

Дещо вже й було видруковане. Ось в другій книжці своїх споминів пише п. Д. Дорошенко, що у його була ціла зірка фотографій, як вішають Українців, або як вони вже висять на придорожних деревах, а коло них стоять вояки, горді з таких лицарських вчинків, з таких побід над безборонними людьми.

Але всі ці згадки й катяки розсипані по всіляких брошурах губляться, вони будуть робити відповідне враження що яно тоді, як появляться зібрані в одну велику „Чорну книгу".

Така книжка буде мати ще й окреме політичне значіння. Знаємо, що Полякам сіллю в оці Закарпатська Україна. Вони дуже хотіли би відірвати її від Чехії а прилучити до Угорщини, бо „Поляк—Мадяр два братанки, як до шаблі, так до склянки". А тут вони відділенні Закарпаською Україною і ніяк їм того братерства ані шаблею, ані склянкою, ані під шибеницею показувати. Тому то Мадяри ведуть і дальше свою аґітацію між нашим народом на Закарпаттю, а Поляки роблять корисний настрій в дипльоматії.

З „Чорної книги" побачилиб наші люди, до яких висліднів довело колишнє польсько-мадярське побратимство. Тая книга булаби найкращою пересторогою на будуче.

Юрій Тур.

РУБАЮТЬ ГАЛИЦЬКІ ЛІСИ.

Як відомо галицьке Поділле майже позбавлене лісів. Є лише на заході Поділля. Бережанщина має величезні ліси, а передівсім у громадах: Рай, Лісники, Нараїв із Ланами, Куропатники, Конюхи, Камінь, Базниківка, Тростянець, Котів і інші.

З уряду має опікуватися лісами староство в Бережанах. Воно має для сеї цілі приділеного фахового техніка лісової інспекції. Та сей технік так горячо „заопікувався" тими лісами, що все щораз більше дерева мандуре заграницю. Тепер уже в лісах Шибалина, Раю, Базниківки, Куропатник є величезні простори зрубів, зовсім запущених. Ніхто не журиться тим, щоби їх залісити. Село Тростянець, яке було укрите в лісах, тепер відслонене. На горбах повисше церкви нагі простори. А найгарнійшим бажанням лісового техніка й адвоката д-ра Шецля (управителя дібр ґрафа Потоцького) як найскорше вирубати ліси та посилати гроші пану ґрафови до Парижа на гуляще житє. Притому набивають кишені посередники з адвокатом Шецлем на чолі. Міліони долярів і швайцарських франків збирають пани. Відновленне зрубів, з причини відслонення великанських обшарів, майже не можливе. Десятки літ праці треба би, щоби знову залісити ці простори.

І так вирубано у лісах Шибалина 300 моргів, у лісах Вербова 160 моргів, у лісах Куропатник 140 моргів. Крім того лісовий технік заопікував, що можна вирубати зовсім дубину на просторі 1,600 моргів. Староство в Бережанах дало свій дозвіл на те.

Отже адвокат Шецель продав для повного вирубу в Куропатниках 130 моргів, у Нараєві 380 моргів, у Шибалині 700 моргів, у Вербові 300 моргів деревним купцям Райнгольдови, Мінцерови, Клінгерови, Ценському, Айзенштайнови, ґрафови Домінік Потоцькому, Вайнфельдови, Блятови, Йолесови і Герцберґови за 700 тисяч долярів.

Та спілка вирубала величезні простори ліса, а тепер приступила до значення дубини в Базниківці на просторі 250 моргів, в Лісниках 180 моргів, Нараєві 100 моргів, Конюхах 100 моргів, Куропатниках 140 моргів, Урмані 110 моргів. Крім того значать усюди сосни і мають плян вирубати деревник 1,600 моргів і то в найблизшому часі.

Тисячі й тисячі вагонів матеріялового дерева, тарної, старої дубини відходить до Швайцарії та інших заграничних країв.

В околиці Сморжа (пов. Сколе) є величезні ліси. Се власність фондації ґрафа Скарбка. Заряджує ними дирекція фондаційних дібр у Львові. Згадана дирекція дала виключний монополь на вируб фондаційних лісів фірмі „Га-ПЕ-ДЕ", що є власностю львівського Жида банкира-біліонера Уляма і Баєнхрота. Вирубують цілі комплекси лісів безпляново, а залісуванне майже не переводиться.

Який маєток іде заграницю, можна зрозуміти, коли зазначимо тут, що тепер один метер дубових дощок коштує 15 міліонів польських марок і більше. Число се, помноженє скількостю закуплених метрів дубини і бучини, дасть головокружну суму. Навіть жолудь, призначену для залісення зрубів, продає вагонами управа лісів ґрафа Якова Потоцького. Та жалудь мандуре до Львова, а там мелять її на „каву".

Все те вказує, яка анархзі і беззаконність царить в Польщі.

В окупованій нею Галичині вільно панам робити, що їм подобається і захочеться.

І за польського панования під Австрією нищили польські пани ліси, вирубуючи їх і випродуючи, але тоді ще годі було їм так гуляти як гуляють тепер під своїми злочинними „рженцами". Тоді ще була якась апеляція проти розбою, бо бодай в деякій крайности пошкодовані громади могли з певним успіхом апелювати до центральної влади у Відні. А тепер? Тепер вже жадна апеляція не поможе. У Варшаві мають голос тільки польські пани.

Польські пани предчувають, що їх панованє на українських землях не довге і нищать українські ліси, аби загарбати добро народу у свої руки, а притім хотять також відімститись на народі (за се, що хоче вільности) і не тільки обіднити його знищенем лісів але також через оголенне гір з лісів накликати на край непогоди і неврожаї.

Так робить злочинна польська рука на наших землях, таксамо як усе вона робила, відколи загарбала там владу над нападеним народом.

І поти не буде зміни, поки українська рука не переможе польську і не прожене Ляха із земель Українських.

ПОСЛУХАЙТЕ НЕЗРІВНАНИХ СПІВАКІВ
УКРАЇНСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО ХОРУ
та їх славного кондуктора
АЛЕКСАНДРА КОШИЦЯ
Сего року Хор сей має нову програму та викликує більшу сензацію як передше.
ПОСЛУХАЙТЕ ТАКОЖ СЛАВНОГО ЧЕЛИСТИ
СВОЄЯ БІЛОУСОВА
котрий виступає як соліст:
ХОР БУДЕ:
Четвер, вечером, 29. падолиста ..... Pittsburgh, Pa., Carnegie, Hall
Пятниця, вечером, 30. пад. .. New Castle, Pa., Ben. Franklin High Aud.
Субота, вечером, 1. грудня ..... Youngstown, Ohio, Wooc-Rayen
Неділя, пополудни, 2. грудня ..... Cleveland, Ohio, Masonic Temple
Понеділок, вечером, 3. грудня ..... Detroit, Mich., Arena Gardens
Вівторок, вечером, 4. грудня ..... Toledo, Ohio, Coliseum
Четвер, вечером, 6. грудня ..... Lansing, Mich., Prudden Auditorium
СПЕЦІЯЛЬНИЙ КОНЦЕРТ В НЕДІЛЮ ПОПОЛУДНИ 16-го ГРУДНЯ
CHICAGO, ILL., ORCHESTRA HALL.
Не жалуйте діти та послухати сего Хору коли він є у Вашім місті!

ВИДАННЯ МИХАЙЛА ГРУШЕВСЬКОГО
Від Куруківщини до Кумейщини, том 8, частина 1 ..... $1.50
Початки Хмельниччини, том 8, частина 2 ..... 1.50
Історія Української Літератури, том 1 ..... 1.50
Українська Революція, др Мих. Лозинський, Галичина в рр. 1918-1920 ..... 1.00
Примітивні оповідання, казки і байки Африки та Америки 85
Хмельниччина в розвиті (1648-1650), том 8, частина 3 (оправ.) 2.00
Замовлення слати на адресу:
"SVOBODA", 83 Grand Street, JERSEY CITY, N. J.

РІЗДВЯНІ СВЯТА НЕДАЛЕКО.

Коли у Вас є намір вислати гроші своїм рідним з Старім Краю, так чому не зробите цего тепер?

З огляду на наші знамениті звязки в Европі ми можемо виплачувати грошеві посилки або в самих АМЕРИКАНСЬКИХ ДОЛЯРАХ, або в монеті тої країни, до якої вислано гроші, при можливо якнайменшій проволоці.

Наші рати завсїди найнизші, наша обслуга незрівнана.

Говоримо Вашою мовою.

FIRST NATIONAL BANK
SCRANTON, PENNA.

НАЙБІЛЬШИЙ БАНК В ПІВНІЧНО-СХІДНИЙ ПЕНСИЛВЕНІЇ ПІД НАГЛЯДОМ ПРАВИТЕЛЬСТВА.

Заграничний Відділ отворений щодня від 9-ої рано до 5-ої пополудни.

В суботу (цілий день) від 9-ої рано до 8.30 вечером.

ЖИЛИМ ПОЛІЩУК.

2. „ЧУДО ВІРИ"

(Волинська леґенда).

—o—

Ой, вийшло зоря вечірова,
Над Почаївом стала. —
Ой, вийшло, вийшло військо турецьке,
Як та чорная хмара...
(Лірницька пісня).

Сонце тілько-що зійшло, як я вже вибрався в дорогу на Почаїв. Дядько Трохим, що вже раз возив мене на козацькі могили під Берестечком, охоче згодився повезти мене й туди, де "Матір-Божа чудеса з'являє"...

Сонце озолочувало своїм злотним промінням роскидані гайочки по полях і верхівля Аврятинських гір, які довгою низкою простяглися ліворуч дороги, по якій я їхав... На душі було так легко і спокійно, наче ніколи не було горя й клопоту. Біленькі, легенькі нитки "бабиного літа" повільно снувалися в повітрі і вставали собою сірі стерні, а в нивинах гір димився поранковий, блідо-срібний туман. Гордо підносила вчору свій стіжковатий верх "Божа Гора", на якій пишалися укриті золотою габою березки, ясени та клени.

На роздоріжжі, де перехрещувалися дві дороги, стояли попідорожні хрести з деревяними з'ображеннями розпятого Спасителя, а під хрестами шелестіли сухими голляками безсмертники, які насадила рука вірущої бабусі того села, до якого належала та земля, де стоїть громадська хвигура".

Коні бігли весело і бадьоро, віз торохтів, як навіжений, а дядько Трохим поганяв — "гуйт!... гуйта!" — і чогось усміхався сам до себе. Стрівалися подорожні, які вітали нас місцевим привітом:

— На віки Богу слава! — відповіли ми, що їхали далі.

— До Почаїва? — чулося за нами питання.

— Так, так!... До Почаїва! ... — відповідали ми зацікавленим.

— Тепер сюди мало хто їздить... Погромлено все... — чулося десь далеко за нами.

Ми вже більше не відповідали нічого. Дядько Трохим ще якийсь час озирався в слід порожнього, а потім повертався до коней і гукав: "Гуйт!... гуйта!... віста, гніда!"...

Далеко вперед, над синьою смугою лісів щось заблищало у небі, наче друге сонце. А спитався:

— Подіться-но, Трохиме, що то там так сяє?...

Трохим підвів голову, приклав до очей зігнуту долоню, подивився туди, куди я показував, і сказав.

— Та то-ж манастир на горі Почаївській... Золота баня, так святим вогнем сяє... Вона завжди так, навіть у хмарні дні...

— Ну, а далеко ще до Почаїва?

— аТ чимало... Верстов із двадцять...

— Ого!... і так далеко її видно?...

— Отак, як бачите... Вдно...

Під'їздили до одної "громадської хвигури", на перехрестній дорозі під якою сиділа старий лірник із лірою. Незрячими очима дивився він на дорогу і, приграючи на своїй лірі, співав відомої тут пісні — "Ой, зійшла зоря вечірова"...

Ми зупинилися. Дід перестав співати і став прислухатися.

— Куди йдете, старче Божий? — спитався я його.

— На Почаїв шкиндибаю, люди добрі, — відповів лірник.

— звідки ви самі, діду?

— О, я з далека! — зітхнув лірник. — З того боку, з під Червоної, що коло Рердичева...

— А як-же ви через новий кордон перейшли? То-ж не легка справа!

— Нічого... Помогла Мати Божа... Але, от, уже тут нашкандибовся чимало... Ось спочину трохи, та й знов піду, а після завтрого й до Почаїва доберуся...

— Сідайте, діду, до нас на віз, так ми вас підвеземо трохи, — запросив я його.

Лірник ніяково ькось всміхнувся, а хлопчик проводир узяв його за руку і повів до нашого воза. Вмостившися, коло мене, старий заговорив:

— Спасибі вам, добрі люди, що не відцуралися сліпого старця, а то тепер на старця ніхто й глянути не хоче. Всі тепер озлобилися за шматок хліба, все стало якимсь дрібним і незначним. Кождий сам про себе дбає, що краще лише йому одному жилося... Нема тепер таких, щоб пожертвували своїм власним добром для свого ближнього, а все стараються себе задовольнити...

— Через що-ж це ви так думаєте, діду? — спитався я його. — Адже-ж світ не без добрих людей! Є і в наші часи такі люди, що з охотою йдуть на голод і холод, тюрми ненавидити і самі не поміча-й кайдани, аби від сього страждання, як дичівіють... ще стало житися всім том, що в біді зростали, та щастя не йому зазнали. — Сказав я до діда.

— Е, ні!... Не вірте сьому! ... — заперечив старий. — Кажу вам, що тепер таких людей немає, а коли й знаходять ся десь окремі особи, так і вони не дуже-то охочі страждати за щось і за когось... Кож. дуй з них терпить за для себе, не бо має від сього таку горду втіху і любить називати себе страдником за кращу длю... Дивіться, мовляв, який то я гарний!...

— Бачте, діду, воно тка і мусить бути. Може вони й не дуже-то хочуть пишатися собою, але само життя висуває тих людей наперед, хоч може вони не все бувають варті сього...

Дід ніяково затих, притис до себе свою ліру і, сидячи поруч мене, щось думав досить уперто, бо його чоло змарщилось і науспилося над незрячими очима.

Раптом він скрунув головою, зморшка на його чолі розгладилися, лице якось прояснилося і він заговорив:

— Ви мені, слібому дідові, вибачайте вже. Я не знаю хто ви такий, — чи пан, чи мужик, але коли ви говорите по нашому, по простому, так, значить, ся, ви наш. Розберіться самі в тому, що я думаю. Мені здається, що життя без усякої віри кращим і не може бути, як є тепер. У людей немає віри в добро і в душі. Все міркують мозком, щоби щось таке вигадати, а проте й забули, що кожда голова міркує так, як є для живота краще, а про серце й душу зовсім не дбають... От навидумали всяких машин, та чай роспочали творити рай на землі... Той під небо машиною літає, той у зелю машиною закопується, а той і сам не знає, що робить, а кров та сльози так і ллються по всьому світі. Сльози вдовиць і сиріт бідних скропили всю землю, а мудрі голови своє діло роблять і кожда голова думає про себе як найкраще. А мені здається, що се так Бог для спокуси дав, щоб перевірити вірних. Так само й колись люди будували вежу аж до самого неба, щоби вилізти на нього, але як-же се скінчилося!.. Розвалилася та людська вежа й люди самі себе не взнали. Бачте, як будували вони ту вежу, так кождий сам про себе свою думку думав, що він буде робити, як на небо вилізе... А Бог взяв і розвалив їх вежу, а вони самі заговорили незрозумілою мовою і розлізлися по світу... Тепер так саме в світі Божому діється. Замість того, щоб зєднатися всім у спільній вірі і любови один до одного, люди вчаться лише ненавидити і самі не поміча-ють, як дичівіють... Лірник замовк, а я сказав:

— Ви, дідусю, забуваєте, що тепер панує право сильного. Хто має хист, розум і силу, той і справедливий. Але є люди, що вічно терплять нужду, не можуть миритися з такою несправедливість, а через те й змагаються за своє право самі, не надіючись на те, що Бог кобо має від сього таку горду втіху і любить називати себе страдником за кращу длю...

— Гм... Може воно й так! Але, вибачайте мені, що я скажу вам! Хіба ви не знаєте, які колись були важкі часи на Україні, але ще ні разу не було такої зненависті, як тепер. Тут із півночі йдуть Литвини, з полудня сунуть Турки та Татари, із заходу непокять Поляки, а із сходу наскакують, борються, гинуть, кохають і вмірають. Що оробилося за Хмельницького, то було за Дорошенка, сього я добре не знаю, але знаю одно, що Україну сам Бог любить і опікується нею. От візьміть собі за приклад таку річ, як те чудо, що сталося під час великого татарського походу на Україну, коли вони, йдучи на Збараж, де була польська кріпость, завернули на Почаїв і зробили облогу манастиря, який був обгороджений всього тільки високим деревляним тином... Отаборилися басурмедці навколо святої Почаївської гори і стали її засипати стрілами, щем. Сидять люди і ченці один день, сидять другий, третій і четвертий... Несилять, не їдять, моляться й обороняються... Сили їх виснажилися, боротися нема ніякої змоги, надій на якусь допомогу з боку теж нема. Одна віра в Божу милость, та надія на Матір Божу лишилася непорушною. І, от, коли Татари цілою хмарою насунули на манастир, щоб зруйнувати його, то всі побачили, що нема сили далі боротися з ними й гаряче стали благати Матері Божої помочі. З великою вірою, що мусить щось статися, вони молилися всі, як одна людина...

Цілий день молилися і в своїй вірі стали міцними, щоб стрінули тріводжну ніч. Але тільки-що ясніла перша зоря, як вчорі над манастирем зявилася якась світлаасяйна жінка, від якої, як від сонця, заблиснуло яне проміння навколо... Сподіване чудо сталося... Побачили його не тільки вірні, але й невірні. Порадувалися тоді душі і стішилися серця тих, що ждали його; було-ж воно страшною карою для тих, що не сподівалися його бачити... Тоті відчинилася монастирська брама і всі, що мама в серці віру в чудо, кинулися на татарську орду... Тоді-то, як співається в пісні, Божа Мати — "Кулі вертала, Татар влучала,

манастир рятувала"...

А се не дарма сказано так, раз воно в пісні співається!... Балато тоді солілпло невірних від чудесного билску того з'явища над горою Почаївською, богато було покарано своїми стрілами, які не долітаючи до манастиря поверталися назад, а решта гнана великим страхом, утікла назад і, навіть, не схотіла йти на Збараж.

Отсе вам доказ — казка старовіщька а ваше діло вірити їй, чи не вірити. Мені, слїпому дідові, здається, що ся казка є найкращим доказом того що тільки велика спільність віри може врятувати нас. Ось, подумайте тільки, що діється тепер на Україні!... Хто тільки не зазіхає на нашу землю, хто тільки не хоче панувати над нами!... Аж страшно стає навіть думати про се!... А люди наші самі між собою сварять ся та гризуться, аж сумно... Отсе, надокучило мені там між тими червоних, або Ляхів, коли для мене є тільки один наш нарід і одна Україна... Думаю, що в манастирі декше мені на душі стане... Але, йдучи дорогою від Рудні Почаївської, прийшлося наслухатися чимало всякої всячини... Кажуть, що начеб-то він дуже знищений Ляхами, а в ньому самому бувші московські офіцери позасідали, що й слова доброго не почуєш... Через се саме штунда пішла на села, що люди хочуть вірити, а їм розбивають ту віру чужі і свої мудреці... Ой, біда настала на Україні, біда! Давби-то Господь Милосердний, щоб схаменулися та перестали сваритися між собою, та з вірою й любовою взялися б одностайно боронитися від ворогів, так лише тоді, може, сподобіться побачити, чудо як защите волею наш рідний край"...

Дідусь скінчив своє оповідання і мені вже нічого не хотілося говорити, щоб дарма не хвилювати його і не підривати тієї віри, яка блуа в його серці. — Нехай живе в ній і з нею! — думав я про себе.

Переїздили великий ліс, де полева доріжка замінилася широким бруком, який весь час тягся у гору.

Дядько Трохим поганяв коні і щось думав, а я повними грудьми вдихав здорове повтря соснового бору і теж думав над тим, що тільки прочитав на дошечці, яка була прибита на стовпчику, що стояв край дороги. Там було написано: **"Лаврекій лѣсъ. Собирать ягоды и грибы строго воспрещается"** Се напис із минулого, а от і сучасний. Коротко і ясно: "Встемп взбронїони!"... — Значиться, чудо віри заховане десь між сими двома написами... — подумав я про себе.

Минули ліс і виїхали на поле. Якісь обшарпані діти, що пасли тут телят, з посинілими ручками і ніжками, бігли за возом і кричали: "Хліба... па ... па... па!... Хліба... па ... па... па... па!... Хліба ... па... па... па!..."

Просто перед нами Почаївська гора і дивної краси лаврська церква, яку колись збудував тут гр. А. Потоцький для чина Василіян, — просто чарувала своєю величавою красою.

Дядько Трохим здійняв шапку й побожно перехрестився.

Ми наближалися до Святої Брами, над якою був образ Почаївської Матері Божої, а перед ним горіла лямпада.

Грубий чернець стояв коло брами і заклопотано шпортався в гаманці, — видно, там не було нічого...

"Нові часи, нові пісні"... — подумав я про себе.

1923 р. осінь.

В НЕДІЛЮ, 2. ГРУДНЯ 1923 В 2. ГОДИНІ

В НАРОДНІМ ДОМІ

ВІДЧИТ М. СІЧИНСЬКОГО НА ТЕУМУ

ЩО РОБИТИ?

(Наші найблизші задачі).

Приходіть всі в другій годині до Народного Дому, 217 Іст Шеста вулиця.

Тов. ім. М. Драгоманова.

НАЙКОРОТША ДОРОГА ДО ВСІХ ЧАСТИН УКРАЇНИ

Відїзд кождого тижня з нашими люксусовими кораблями, "Resolute", "Reliance", "Albert Ballin", "Deutschlands" маючі І. ІІ. і ІІІ. клясу та популярні кораблї "Mt. Clay", "Cleveland", "Hansa", "Thuringia" і "Westphalia", маючі кабіни І ІІІ. клясу. Вдоволяюча обслуга, знаменитий харч, миле окруженнє.

UNITED AMERICAN LINES,
3 Broadway, New York, N. Y.
або уповажнені агенти.

В СУБОТУ, 1. ГРУДНЯ

...чтво Кіноток 8.15 вечером.

...ВСЕГО 25, 50 ЦЕНТІВ.

УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ ДІМ, 217-219 EAST 6th ST., NEW YORK CITY

НАРОДНИЙ ТЕАТЕР відограє

ЖИДІВКА ВИХРЕСТКА

...ражна в 5-ти діях Тогобочного.

Розю Сарі відограє пані Іванківна. — Роні ...ї відограє пан Берлин.

СПІВИ І ТАНЦІ

ПОЛЯКИ ПРО СЕБЕ

В газеті „Курієр Львовскі" читаємо таку розмову між президентом міністрів (Вітосом) і його жінкою:

Жінка: Вічно шевнеднешся, непотребе один, і господарки не пильнуєш.

Президент: Цить стара! Я тепер з панами гримаю.

Жінка: Що, ти з панами? Я тобі дам панів. Пожди гнцію, най ни скінчться мандат, вже я тебе візьму під свою опіку.

Президент: Не кричи так навіжена. Ще почують люди і подумають, що я направду такий.

Жінка: А вжеж що такий! Перше співав. Вже тебе з памяти викинула! Перше казав ти: „Чекай душко, як тільки стану президентом міністрів, ходити-меш в лякерках, бувати з панами, в реставрації пити, заграничних людий приймати", — а тепер що, я тут ціна сиджу і ради собі дати не можу і ще люди в очі мені пилують, пальцями показують і кажуть: „А дивіться, то ваш хлоп виннен тому всьому нещастю, що тепер".

Президент: Не сердься стара, Найсправедливіше буде щораз гірше, а потім щораз ліпше.

Жінка: Не плів би ти теревень на старість. Думаєш, ще як капуста раз пригорить, то потім її чеЛядь їсти-ме?

Президент: Але політика, то не капуста.

Жінка: А вжеж що політика, то не капуста, але ти з неї капусту зробив таку, що мене люди з семого покоління проклять.

Президент: Хто тебе прокляв, кажи, хотри, лотри якісь! Спати їм не дам, процесами знищу, найнятими зроблю!

Жінка: Говори собі здоров. А я тобі кажу, ти покинь політику, попадайся гречно з панами і будь, чим був. Найзнетрщий лис не виловить усіх курий з двора. Зловлять тебе кодись, братку, і здеруть шкіру і зробять ковнір.

Президент: Але поки маю шкіру на собі..

Жінка (перериває): І поки вона ще щонебудь варта...

ОГОЛОШЕННЄ

Подається до загального відома, що канцелярія Обєднання Українських Організацій в Америці переноситься до клюбу тов. Українсько-Американських Горожан в Філядельфії, Па. Почавши від дня 1. грудня, 1923 просити слати всі письма і посилки на слідуючу адресу: 79-

OBYEDNANYE,
847 N. Franklin St., Philadelphia, Pa.

ПАТЕНТИ

Даром вішаємо наш прегарно ілюстрований патентовий відручник. Пишіть до него якщо по українськи.

В справах патентовання винаходів і продажі патентів звертайтеся з довірєм до скорих і чистих патентових адвокатів на адрес:

A. M. WILSON, Inc.
310 Victor Building
WASHINGTON, D. C.

CUNARD

ДО СОВІТСЬКОЇ РОСІЇ В 12 ДНЯХ

на найспеціяльніших з світі кораблях виїзджаючих кождого вівторка.

БЕРЕНГАРІЯ, АКВІТАНІЯ МАВРЕТАНІЯ

(Через Саутгамптон)

Також з Нью Йорку до Ліверпуля

Всім пасажирам третої кляси відгоруються осібні каюти. Вигода, чистота і знаменитий харч.

ГРОШІ ДО СОВІТСЬКОЇ РОСІЇ

пересилаються і виплачуються в американських доларах

ЧЕРЕЗ ГОСБАНК

За дальшими інформаціями звертайтеся до Вашого місцевого агента або до

тів або до
CUNARD LINE
25 Broadway
New York

ЧИМ ПОЯСНИТИ?

Чим пояснити факт, що декотрі Українці добре заробляють та мають успіх в життю, а другі не знають сего. Люди знаючі англійську мову мають ліпший успіх як ті, що не знають його. В Америці все залежить від знання англійського язика. Після нашої легкої системи Ви навчитесь його протягом 3 місяців почтою. Пробна лекція і подрібности висилаємо за 10 цнт. грішми або маркамн, можна і канадійські. Адресуйте: 29-33

First American Preparatory School,
Dept. 46, 210 W. 147th Street,
New York, N. Y.

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА"

!!НА КОЛЯДУ В СТАРІМ КРАЮ!!

Надходить Різдво! Чи засядуть Ваші рідні в старім краю до стола на Свят-Вечір раді і веселі? Чи не тисне їх журба та недостаток? Чи не облиються вони сльозами, згадавши Вас, що живете в спокійнім та заможнім краю?

Десять чи двайцять доларів, саме під Різдвані Свята, се найкращий дарунок для них на коляду!

МИ ПЕРЕШЛЕМО ВАШІ ГРОШІ ДО СТАРОГО КРАЮ СКОРО ТОЧНО І ПЕВНО!

Пересилаємо гроші до Галичини, Буковини, Закарпатщини, Холмщини, Поліся, Волині, Радянської України, Чехо-Словаччини, Відня, Берліна і т. д., так звичайними мані-ордерами як і каблем (телеграфічно), З ВИПЛАТОЮ НА МІСЦИ В ДОЛЯРАХ.

Продаємо шифкарти до краю і з краю на всі корабельні лінії, по цінах компаничних, спроваджуємо родини з краю, полагоджуємо всі староправні справи, та виготовляємо всякі староправні документи, як повновласти, контракти, афідевиты і т. п.

Заходіть або пишіть до:

STANDARD INTERNATIONAL AGENCY,

(В МІСЦЕ AMERICAN UKRAINIAN EXCHANGE)

30 EAST 7TH STREET, NEW YORK, N. Y.

ВЕСЕЛИХ І ЩАСЛИВИ ВАМ СВЯТ!

ВОЛОДИМИР КНИГИНИЦЬКИЙ, управитель бюра.

ДОЛЯРИ до ГАЛИЧИНИ

ТЕЛЕГРАФІЧНО І ПОЧТОЮ

пересилаємо до самого села або міста. Ваша родина отримає ДОЛЯРИ на самій вашій почті.

СПРОВАДЖУЄМО РОДИНИ З КРАЮ ДО АМЕРИКИ

Наші офіса в краю поможуть вашій родині приїхати скоро. Продаємо шифкарти до краю, полагоджуємо всі староправні справи, продаємо доми і фарми. По близші інформації адресуйте:

AMERICAN UKRAINIAN BUREAU, Inc.
520 EAST 6th STREET, NEW YORK, N. Y.

Philadelphia Office: 322 N. 8th Street)

ЗА УПРАВУ БЮРА. — АНТІН ПАШУК, пред.

Григорій Кунашевський

Представитель всіх корабельних ліній

НАЙСТАРШИЙ УКРАЇНСЬКИЙ АГЕНТ І НОТАР

ПРОДАЖА ШИФКАРТ ДО КРАЮ І З КРАЮ

(Ціна стисло Компанічна.)

СТАРАННА ОПІКА ДО РОДИН.

Пересилка Гроший до Всіх Частий Світа.

(Точна-дешева, і під повною гарантією.)

СОВІСТНА ОБСЛУГА - ЗАГАЛЬНА ПОШАНА.

Повне довірє серед громадян Українців по всіх стейтах Зл-Держав.

По близші інформації звертайтесь всегда на адрес:

C. KUNASHEVSKY, 179 E. 3rd ST., NEW YORK, N. Y.

НА СВЯТА

пересилаємо гроші почтою і телеграфічно та доручуємо в короткім часі готівкою в

АМЕРИКАНСЬКИХ ДОЛЯРАХ

на послідній почті замешкання адресатам.

СПРОВАДЖУЄМО

з краю родини і кревні. Для тої цілі зладжуємо потрібні документи.

ПОВЕРТАЮЧИХ

до краю відсилаємо найліпшими кораблями.

Продаємо шифкарти по цінах приписаних Кораблевими Лініями.

Полагоджуємо справи нотаріяльні.

Голоситься по близші інформації до:

STANDARD BANK
AVE. B. COR. 4TH ST. NEW YORK

ДР. Б. ГОГЕНБЕРГ
спеціяліст зі старого краю. Лічить недужих мужчин і женщин, як внутрішні, так і зовнішні. Переводить всякі операції. Дає можливо безплатну пораду.
DR. B. HOHENBERG
803 EAST 13th STREET
близько 3-ої Еве
NEW YORK, N. Y.
Години офісові щоденно від 9-ої рано до 8-ої вечер.
Tel. Stuyvesant 4032

СПЕЦІЯЛІСТ
ХРОНІЧНИХ НЕДУГ
МУЩИН І ЖЕНЩИН
як легких, жолудка, нирок, печінки, кишок і шкірних недуг, висипання нервів, ревматизм, острі нервові і хрящеві недуги. Порада даром.
Dr. ZINS
110 E. 16 ST., NEW YORK
Между 4th Ave. а Irving Place
Години від 9. рано до 8. вечер.
В неділі від 9. рано до 4. попол.

Лікарська канцелярія українського
ДОКТОРА К. БЛИКА
гро: спеціяльні лікарів спеціялістів, що недавно прибули з краю:
91 ST. MARK'S PLACE
(Німа улиця, коло 1-ої Еве)
Урядові години: від 12. до 2. і від 6. до 8. веч. Телефон: Dry Dock 5143

DR. M. SMITH
16 EAST 7th STREET, NEW YORK
Tel. Orchard 6072
коло церкви св. Юрія
Говорить по українськи.
Лічить успішно недуги мущин, женщин і дітий.
Найсовременійші електричні апарати.

АКУШЕРКА-МАСАЖИСТКА
Житомирського заведення порядів і Київського Зайшеського шпитали.
ПОРАДИ І ПОМІЧ.
B. E. SHMULENSON,
271 E. Broadway, 5th fl., New York
Tel. Orchard 8121

ПОСЕРЕДНЯ ЕДА НА 13 УКРАЇНИ

La Savoie	Dec. 1
Suffren	Dec. 11
Paris	Dec. 12

(На всі ласкаві інформації голосіться до місцевого агента французької Лінії або офісу компанії
19 STATE ST., NEW YORK CITY

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА"

М. В.

КРОВАВА РАНА

Пізна осінь. Сумно і пусто довкола. Вітер розкидає пожовклі й почорнілі листочки, граються ними. Холод тиснеться до людських хат.

Сумно і тихо було в убогої вдови, що жила на скраю села. Сама одна у хаті. Як прийдуть довгі, холодні зимові дні і люде замкнуться у хатах, так до неї ніхто й слова не промовить. Сама-саміська осталася. Лише згадує ті часи, як було в неї двох синів, її розрада, потіха, а часом і журба... Ось страшний: парубок уже був гарний, здоровий, сильний мов дуб. Та пійшов уже давно на війну разом із Стрільцями. Перше в неї билося з радости, як бачила його таким гарним вояком між иншими Стрільцями. Але воно й віщувало їй щось недоброго. Наче говорило: Не побачиш його живим більше... Ішов такий веселий. Казав їй, що тепер йому й не жаль було би згинути, бо йде боротися за те, щоби їй і цілому його народови було краще жити! Пійшов тай поцілила його ворожа куля грудь. Таке зі старшим сталося.

А молодший? Ще тяжше згадати! Як прийшли вороги а стали наших хлопців у своє військо брати, тоді і зловили жандарми її молодшого сина та повели у місто. А там надягнули мундір, іще й кажуть чужих пісень співати!

Горенько люте: як матері про це й думати! Весь день, увесь вечір не кидають неньку такі думки.

Сама одна...

Та прийшла ніч. Мати, знесилена цілоденним трудом, заснула твердим сном. І не знає чи то сниться їй, чи то таклінє бачить: до хати ввійшов її син — стрілець. Увійшов, пристанув під вікном і дивиться на неї. Наче промовити щось хоче. Це він, тойсам, що його випроважала зі Стрільцями до бою. Тільки не рожевий, живий, а білий наче стіна. Очі в нього горять дивними вогнями, і ясність якась чудна бе від нього наче від святого.

Підійшла близше. Хотіла взяти за руку, та здрігнулася. На груди роздерта сорочка, а на ній свіж акров...

— Сину, що це? в тебе тут кров?!

— Кров, мамо!

— Та що, все ще спливає і рана не гоїться?

— Не гоїться, мамо! Я й прийшов тобі це сказати. В мене часто розкривається рана і кров спливає на ново. І то все тоді, як у нашому селі не роблять люде того, що треба. Начеб забули, що нас стількки згинуло таки для них! Маленькі діти вчаться чужого в чужій школі від чужих людей, а своє забувають — А там, у місті, мій брат а твій син, мамо!...

І очі в нього запалали, а кров, бухнула знову з грудей.

— Мамо, ти йди до нього, не дай йому пропасти. Вважай, щоб він, як скине мундір і верне в село, приніс ту саму, чисту вкраїнську душу, що її мав, як відси йшов. А то, мамо, моя рана ніколи не загоється, і ніколи не матиму спокою!

Заплакала мати, простягнула руки до нього, а уста шептали: „Мій нещасний сину!"

Все яснійше й яснійше ставало в хаті. І мати не бачила вже більше сина. Збудилася. Стояла коло вікна, а там на небі сходило сонце.

Холодний був, погідний день. Мати йшла, не йшла а бігла у місто до свого живого сина. Ішла рятувати його душу, щоби тому другому святому не спливала вже більше із рани кров...

У. Н. СВЮЗ — НАЙЛІПШИЙ ОПІКУН О НЕЩАСТЯ, ЧИ ВІН Є ЧЛЕНОМ ЙОГО?

ЗВІТ ФІНАСОВИЙ Т-ВА УКРАЇНСЬКОЇ МОЛОДІЖИ В НЮ ЙОРКУ,

з підмоги українським студентам в Европі за м. жовтень, 1923.

Поміч від опікунів:

Бр. св. Петра і Павла, Карнеґі, Па.	3.57
о. Олекса Пристай, Карнеґі, Па.	10.00
Комітет Помічі, Вудсайдер, Н. Ж.	1А 2.50
Громада Міннеаполіс, Мінн. 275, 117, 299, 319, 60А, 37А, 73А, 72А, 326	35.00
Тов. Вільні Козаки м. Львова, Ню Йорк	10.00
Тов. Запорожська Січ, від. 147 У. н. С.	10.00
Парохія Бейон, Н. Дж. 35А, 78А	10.00
Тов. Зоря, Ню Йорк, Н. Й.	49 10.00
Бр. св. Ів. Хрестителя, від. 292 У. Н. С., Дікрофт, Мінн.	261 5.00
В. Кленан, І. Кленан і М. Хомик, Аллентаун, Па.	308, 355
Андрій Бендер, Чарлстон, С. К.	2А 10.00
Михайло Гринишин, Елізабет, Н. Дж.	23А, 36А, 51А 6.00
Тов. Січ Ціла і 3-та Сотня, Клівленд, О.	306 5.00
Парохія св. Петра і Павла, Юніо, Н. Й.	13А, 39А 5.00
Василь Волошин, Лансінг, Мінн.	67А 2.00
Тов. Укр. Січ, від. 182 У. Н. С. Пасейк, Н. Дж.	19А, 46А 5.00
Парохія Сошл. св. Духа, Бруклин, Н. Й.	102, 54А 5.00
Іван Рибак, Бруклин, Н. Й.	361 2.00
о. Володимир Лотович, Бруклин, Н. Й.	361 1.00
Разом	163.50
Вислано до Тов. Прихильників Освіти у Відни	55.00
Вислано до Спілки Українських Студентів у Відни	10.00
Вислано до Тов. Українських Студентів Основа в Данцігу	18.00
Вислано до Української Краєвої Студентської Ради у Львові	72.50
Вислано до Цесуса, Прага	8.00
Разом	163.50
З Фонду Образів вислано до Укр. Кр. Студ. Ради у Львові	200.00

В користь акції допомоги українському студентству в Европі Тов. Української Молодіжи в Ню Йорку в місяці жовтни заслало 363.50

Загальний Фонд Допомоги Українським Студентам:

Бр. св. Ів. Хрестителя, Джерзи Сіті, Н. Дж.	5.00
о. Іван Коваль, Ковтсвіл, Па.	4.26
Павло Гаврик, Ню Йорк, Н. Й.	1.00
Колекта в церкві св. Юра в Ню Йорку, за старанием о. Миколи Підгорецького	47.25
Йосиф Приймак, Болтімор, Мд. (при продажи образів	14.50
Разом	72.01
З попереднього оголошення	11.10
Загальна сума	83.11

Фонд Українського Університету у Львові.

Павло Гаврилів, Перт Амбой, Н. Дж.	2.00
Омелян М. Кошко, Ню Йорк, Н. Й.	5.00
Анна Зборівська, Орейндж, Конн.	2.00
о. Іван Коваль, Ковтсвіл, Па.	4.26
Разом	13.26

Фонд Українського Студентського Дому.

Павло Гаврилів, Перт Амбой, Н. Дж.	1.00
Михайло Гайка, Морейн, Огайо	4.00
Анна Зборівська, Орейндж, Конн.	2.00
о. Іван Коваль, Ковтсвіл, Па.	4.26
Н. Демчина, Бейрдфорд, Па.	2.00
Разом	13.26

Фонд продажи образів (дальше):

Бартош Василь, Спрунґвелс, Мінн.	7.00
Левчишин Теодор, Честер, Па.	5.00
Куба М., Пальмертон, Па.	10.00
Маркевич Іван, Картерет, Н. Дж.	6.00
Бурий Михайло, Іст Юнґстаун, Огайо	15.50
о. Олексів Михайло, Гартфорд, Конн.	35.00
Летінчин Йосиф, Ковтсвіл, Па.	6.50
Йосиф Приймак, Болтімор, Мд.	11.00
Разом	96.00
З попереднього оголошення	834.85
З розпродажи образів досі заслали	930.85

До всіх Українців та прихильників акції підмоги українському студентству в Европі—

Прошу під будову Українського Студентського Дому у Львові вже закуплено за ціну два тисячі американських долярів ($2000.00).

До будови будинку зголосилися безкорисно всім найлутших українських архітектів, котру починають вже з початком цеї весни.

Найважнійшим тепер є закупно будівельного матеріялу, котрого кошта закупна ми американські Українці мусимо покрити, бо край знищений війною, злетрій дахами.

Це буде гордий дар американських Українці своїм браттям в користь вихованню молодого покоління на широм та вірних синів України.

Просимо усіх продащів і колекторів надсилати сейчас зібрані гроші. Хто хоче збирати або продавати образи чи брошури в користь акції Доп. Укр. Студентству в Европі, хай зголоситься до Т-ва Української Молодіжи в Ню Йорку.

Просимо усіх громадян, товариства й організації о більшу жертви на повний плян ДІЛОМ А НЕ СЛОВОМ.

За Т-во „УКРАЇНСЬКОЇ МОЛОДІЖИ" В НЮ ЙОРК:

Григорій Герман, голова; **Дмитро Сіроцький**, секретар фін.; **Омелян Кошко**, пісар; **Ольга Кирчіна**, касієрка.

ПЕРЕСИЛКА ДОЛЯРІВ ДО ГАЛИЧИНИ

Хто вже раз переслав через Українське Еміґраційне Бюро, той запевнив буде пересилати, тому що доляри доручуємо на послідну почту в протягу трох тижнів сами, без жадних посередників.

ПРОДАЄМО ШИФКАРТИ

до всіх країв по цінах стисло компанійних.

Зайш підете до нашої аґенції, напишіть до нас по безплатну пораду ві всіх справах, які би не були.

UKRAINIAN IMMIGRATION BUREAU,
245 Court Street, Newark, N. J. Tel. Market 3541.
За управу Бюра: В. ГАПАНОВИЧ.

ПОЗИЧКИ НА РЕАЛЬНІСТЬ
на першу і другу гіпотеку на догідних услівях.

РЕАЛЬНІСТЬ
продаємо і купуємо

FEKETE & SON
2319—21 WEST CHICAGO AVENUE, CHICAGO, ILL.
TELEPHONE SEELEY 6060
Протягом 20 літ ми обслугували вдоволяючо наших клієнтів при позичках, інвестиціях, наблюваних реальностий, грошевій пересилці, шифкартах.—Справи правні даром для тих які спроваджують свої родини з України.

ПЕРЕСИЛКА ГРОШЕЙ
Виплати в долярах на Україні

ОГНЕТРЕВАЛІ СКРИНКИ
До найнову від 5.00 р. до 1 місяц.

МИТИНГИ ВІД ДІЛІВ У.Н.СОЮЗА

КАРНЕГІ, ПА. Тов. Українських Січ. від. 136 повідомляє своїх членів, що річний мітинг відбудеться в неділю, 2. грудня о годині 1. пополудни в парохіяльній гали ул. ч. 200 Джонс стр. На тім мітингу має явитися кождий член і вирішати свої обовязки. На мітингу буде зладне справоздання з цілорічного діяльности уряду та, відкриє буде вибори нового уряду на рік 1924. Кождий член (члуня) на той мітинг, повинен принести зі собою нового члена, щоби кождий котрий ще не забезпечений в жадній організації, приступив до У. Н. Союза коли найлішний час. Невявившійся член заплатить кару 1 дол. а уряднік 2 дол. — А. Кравчишин, пр.; Ф. Сус, секр.

ШИКАГО, ІЛЛ. Бр. Рожа. Пр. Богородиці від. 255 повідомляє своїх членів, що річний мітинг відбудеться в неділю, 2. грудня о годині 1.30 пополудні в парохіяльній гали під ч. 4950 Свят Павлин ул. На сей мітинг мають явитися всі члени, бо буде вибір нових урядників на рік 1924, а позатим є богато иньших важних справ до полагодження. Невявившійся член платає кару після братського статуту. — О. Олешко, секр.

ВІЛІНГ, В. ВА. Бр. св. Івана Хрестителя від. 56 повідомляє своїх членів, що річний мітинг відбудеться в неділю, 9. грудня о 2. годині пополудни в парохіяльній гали. На тім мітингу кождий член має бути присутним. Невявившійся член заплатить кару 50 ц., а уряднік 1 дол. Кождий член має приводити принаймні одного нового члена до братства і до У. Н. Союза, бо буде приймятися без вступного. Тож не занедбуйте нагоди. — М. Пучило, секр.

ГЕРИ, ІНД. Тов. Т. Шевченка, від. 100 повідомляє, що річний мітинг відбудеться о 2. годині попол. в неділю, 9. грудня в гали Нейборгуд Гаус під ч. 1700 Адамс стр. Невявившійся член заплатить кару 1 дол., а уряднік 2 дол. — А. Шебак, секр.

АНСОНІЯ, КОНН. Тов. Запорожська Січ, від. 67 повідомляє, що річний мітинг відбудеться о 1. годині попол. в неділю, 9. грудня в Ліберти Гол при Мей ул. На порядку нарад буде вибиратися новий уряд і инші справи. Невявившійся член заплатить кару 25 ц., а уряднік 50 цит. — В. Бавро, предс.; І. Ніріг, секр.

ДІТРОИТ, МІШ. Тов. Запорожська Січ, від. 75 повідомляє, що річний мітинг відбудеться о годині 3.30 попол. в неділю, 9. грудня в домі О. Зланкевича під ч. 3849 Мартин Евню. На порядку нарад справоздание старого уряду з діловодства за рік 1923 і вибір нового уряду на 1924. Проситься привести по одному новому членови. Невявившійся член заплатить кару 50 ц., а уряднік 1 дол. — А. Комаринський, предс.; С. Франків, секр.

МІННЕАПОЛИС, МІНН. Тов. Запорожська Січ, від. 385 повідомляє, що річний мітинг відбудеться о 1. годині попол. в неділю, 9. грудня в церковній гали при University і 6th Ave. N. E. На порядку нарад справоздание з цілого року і вибір уряду на рік 1924. Невявившійся член заплатить кару після статуту. — П. Андрушак, предс.; О. Шабатура, секр.

БОФАЛО, Н. Й. Бр. св. о. Николая, від. 127 повідомляє, що річний мітинг відбудеться о годині 12.30 попол. в неділю, 9. грудня в парохіяльній гали під ч. 308 Фімор Евню. На порядку нарад справоздание уряду з його діяльности і вибір нового уряду на рік 1924. Невявившійся член заплатить кару 1 дол., а уряднік 2 дол. — Т. Кушка, предс.; Е. Тимкович, секр.

ВЕНТРАЛ ФОЛС, Р. АЙ. Тов. Івана Франка, від. 93 повідомляє, що річний мітинг відбудеться о 2. годині попол. в неділю, 9. грудня в гали під ч. 95 Централ ул. На порядку зайт уряду і контрольної комісії а також вибір уряду на 1924 рік. Буде приймитись нових членів до У. Н. Союза без вступного. Невявившійся член заплатить кару 50 цент. а уряднік 1 дол. — Н. Літик, пр.; М. Прус, секр.

ТЕРЛОР, ПА. Тов. Вільна Україна, від. 187, подає до відома своїх членам, що річний мітинг відбудеться в неділю, 9. грудня о годині 1.30 пополудни в Народній гали під ч. 617. Проситься всіх членів явитись на мітинг і вирішати свої місячні вклади. Будуть важні справи до полагодженя і вибір нового уряду на рік 1924. — І. Чупрун, секр.; А. Наробович, предс.

ШЕНАНДОА, ПА. Бр. св. Володимира, від. 98, повідомляє своїх членів, що річний мітинг відбудеться в неділю, 9. грудня в парохіяльній гали при Вест Центер ул. о 2. годині пополудни. Кождий член має явитися на мітинг, бо суть важні справи до полагодженя і вибір нового уряду на рік 1924. Кождий член має бовязкову присутність кождого члена на мітингу, бо рішатимуться важні справи для кождого члена. Невявившіся члени (урядники) заплатять кару після статута. — С. Лушишин, предс.; І. Базів, секр.; О. Іванців, кас.

ВИДАНИЙ МИХ. ГРУШЕВСЬКОГО

Від Київщини до Кубанщини, том 8, частина 1	1.50
Початки Хвеодалізму, том 8, частина 2	1.00
Історія Української Літератури, том 1	1.50
Українська Революція, Др. Мих. Лозинський, Галичина в рр. 1918-1920	1.00
Пропаґандні оповідання, наоп. і Бабця Аферка та Америка	.8
Хмельниччина в розвалі (1648-1660), том 2 частина 3 (обрал.)	2.00

Замовляти слати до адресу:
„СВОБОДА"
83 Grand Street, Jersey City, N. J.

В КАЛЯМ ВОДИ

Славний німецький учений, природник, Егон Фрідель видав більше популярних книжок із життя природних, як пр. „В теремі мурашки", „Заборонені гуляння Сирін", „Вайпний гриб", і ин. Популярно оповідає про „амеби" або мікроскопійні, сотворіння, що розмножуються, розділюючися на дві половини.

Статтю про „амеби" зачинає Фрідель ось так:

Любий читачу! Піднощу перед твоїми очима заслону над чудно казочною країною. Є там змії й инші старші потвори, є також струнькі русалочки наче з найгарнішого венецького скла, є лицарі-розбійники, у лискучих лускою наїжених панцирах для пожитку загалу. Побачиш тут убийчі бої, пізнаєш народини і смерть, траґедії подружого віроломства, любовні ділілі й дивні переміни. А понад тим усім побачиш вічне чудо, прастаре й усе відроджуючеся в промінній молодости: природу. Так, побачиш чуда, в порівнанню з котрими поблідніть усі казки з дітьчих літ. А сценою, на якій відграється це все є — капля води!

То не небелиці. Підійди до мойого стола і приглянься величезному апаратови. Він наче говорить гордо: „Я мудрійший від тебе, бо бачу речі, про котрі тобі до сьогодня й не снилося!" То **мікроскоп**, при помочі котрого можеш бачити навіть найдрібніщі, для голого ока недостижні предмети. Послухай, а розповім тобі чудну історію, про котру я сам дізнався, коли поглянув цим мікроскопом на каплю води.

Уяви собі істоту меншу як точка. Істота ця така мала, що колиб побачила перед собою голівку найтонші шпильки, перелякалася би. Думала би, що то величезна куля, промір якої більший, як висота вежі Айфля. Та недумай, що ця малесенька істота несмілива і скромна. Противно: то молодець дуже енерґічний, що знає порадити собі в життю.

Природник називає ці дрібосенькі живучі істоти **амебами**. Така амеба гімнастикується весело в ложці води, яку ти можеш проковтнути одним душком. А для неї ця вода, то справжній океан. Вправлявся пан Амеба, тепер почуває більший апетит. Треба заспокоїти його. Іда у нього вельми проста річ. Не варить. Коли найде щось відповідного для себе, а за це в морі не тяжко — окружає його й іще ти не оглянувся, а пан Амеба вже проковтнув. Тепер зачинає травити. То зовсім не довго триває — ледви кілька секунд. По хвилі Амеба зачинає ловити наново. Але пан Амеба має також почування любови. А наречені свої сам собі творить. Ось так: Скругла постать Амеби видовжується, в самій середині робиться чимраз тіснійшою. Вкінці подобає менше більше на бісквіт, на число „8". Нараз тріскає і розпадається на дві части. І пан Амеба має вже свою „Амебину". Бачиться, що оповідання про Адама й Еву, сотворену з ребра Адама, не є таке рівсім ненаукове. Процес поділу повторюється так часто, що протягом кількох тижнів біля Амеби є вже кілька мілїонів „Амебин". Тут треба згадати, що такий процес ділення відбувається в цілій природі. Навіть людська кров повна таких малесеньких сотворінь і щодня в чоловіковім відбувається такий поділ.

ВИЙШЛА З ДРУКУ
НОВА ТЕАТРАЛЬНА ШТУКА
„З ОБІЙМІВ В ОБІЙМИ"
Сцена з червоних днів 1920 року в галицькому селі.
В сім актуні виступає 22 особи.
ЦІНА 35 ЦЕНТІВ.
Замовлення слати до:
„СВОБОДА"
83 Grand Street, Jersey City, N. J.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ

СТУДЕНТ ПРАВ, приїхавши недавно з краю, шукає відповідного заняття. Може учити українського, німецького і польського язика і уділяти початків анґлійскої мови. Зголошення слати на адресу: **M. Mostensky, P. O. Box 126, Hopewell, Pa.** 78-80

ДАРОМ! ДЛЯ КОЖДОГО, ДАРОМ!
Всім тим що шукають по тяжкім праці розривки, інтересуються гороскопами, астрономічними пропозиціями, раз в місяц будучність щастя, здоровля, вишлемо даром цікаві річи і циркулярі коли напишете до нас залучуючи 1 цент. марками на пересилку. Адресуйте: **Real Magic Sales House, Lena Hollub, Prop., 29 E. 7th St., New York City.** 57—

ФАРМИ!

ПОЗІР! УКРАЇНЦІ! ПОЗІР!
Єсли задумуєте купити або продати яку небудь реальність, то прошу голоситись до Українця на низшу адресу:
JULIAN DEMKIW,
REAL ESTATE BROKER
58 Morton Street, Newark, N. J.

832 N. FRANKLIN STREET
PHILADELPHIA, PA.
СТАРОКРАЄВІ І АМЕРИКАНСЬКІ ПРАВНИЧІ СПРАВИ; ПРОДАЖ І КУПНО ДОМІВ ТА ИНШОЇ ВІДСОБНОСТИ; ОБЕЗПЕЧЕННЕ БУДИНКІВ, МЕБЛІВ ТА АВТОМОБІЛЯВ
переводить
КАНЦЕЛЯРІЯ
Д-РА С. ДЕМИДЧУКА

Користайте натиранням себе **PAIN-EXPELLER-OM**
По тяжкім дню праці, дайте Вашим раменам і ногам належну обслугу. Попробуйте натиранем **Pain Expeller-om.**
У аптиках по 35 і 75 ц. бут.
F. AD. RICHTER & CO.
104-114 So. 4th Street, Brooklyn, N. Y.

СВІР — ДО СВОГО!
Се є клич кождого свідомого Українця
МИХАЙЛО ТУРЧИН
Український Руфінг Контрактор
виконує всякі дахові роботи по дуже низькій ціні на цінії Ню Джерзи Сіті. За добру роботу дає кождому контрактову ґаранцію. Заразом є спеціялістом до вставлювання дзвонів. Бізнес оснований 1910 року. Голоситись устно або письменно до:
46 YALE AVE., HILLSIDE, N. J.
Tel. Waverly 2094.

ДАРОМ ДЛЯ ТЕРПЛЯЧИХ НА ПРІРВУ
5,000 терплячих одержить Даром на пробу 6 штук, при пропущенню цінком ДАРОМ.
СТЮАРТА РЕАРАОРАДС є чимсь відмінним від решти, вони збірником і аплікатором медицини, сам — предлагаючся, в цілі сильного задержання внутрешности в кондоті. Нема пасків, стрюків, ані спружин. Не зсувається проте, не трутъ тіла і не натискають на кість, що зовесь пубес. — Тисячі осіб лічилося в дома успішно, без залишення щоденного заняття, а наслідок дійсно в вуймати навіть у найтіпших случаях. МЯГКІ ЯК ОКСАМИТ, ЛЕГКІ ДО УЖИВАННЯ, НЕ ДОРОГІ, НАГОРОДЖЕНІ ЗОЛОТИМ МЕДАЛЕМ І ПЕРШОЮ-ЧАГОРОДОЮ. Перебіг лічення природний, тому поки стаєся непотрібний. Доведемо вам сего, що кажемо, посилаючи вам пробку РЛАРАО цінком ДАРОМ. Напишіть своє назвиско і адресу на купоні, залучаючи 10 ц. на оплату почти і вишліть почтою вишку.
РЕАРАО LABORATORIES
3071 Stuart Bldg., St. Louis, Mo.
Ім'я і назвиско .....
Адреса .....
Відворотна почта принесе вам безплатно пробку РЛАРАО.

СТЕФАН І. СВУСЯК
УКРАЇНСЬКІ ПОГРЕБНИКИ
Обслуга чесна і дешева.
Достарчується автомобілі на весілля, хрестини і другі оказії. У запасі є до своєї
ОФІСИ:
77 Morris St., Jersey City, N.J.
Tel. Montgomery 1745
Cor. Newark Ave., Jersey City, N.J.

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА".